

- **Bolívars appellerende manifest.** *Talerstolen* i denne udgave af Retorikmagasinet skal ses som en opfølgning på dette nummers artikel om Hugo Chavez der ikke har lagt skjul på sin fascination af Venezuelas første præsident og Sydamerikas befrier, Simón Bolívar. Vi har i den forbindelse undtagelsesvis valgt et brev i stedet for en egentlig tale. Men fordi brevet i højere grad har egenskab af et manifest, og fordi det har mange af de samme form- og indholdsmæssige kvaliteter som en tale, er valget faldet på det såkaldte ”Jamaica Brev”.

BREVET FRA JAMAICA

af Lasse Jacob Middelbo Outzen

Simón José Antonio de la Santísima Trinidad Bolívar blev født d. 24 juli 1783 i Venezuelas hovedstad, Caracas. Han kom fra en velhavende familie, men mistede begge sine forældre da han var ganske ung. Efter at have studeret i Venezuela drog han i 1799 til Spanien for at færdiggøre sine studier. Under sit ophold i Europa blev Bolívar bl.a. fascineret af Napoleons bedrifter og efter et kort ophold i USA som netop havde frigjort sig fra Storbritannien, var Bolívar fast besluttet på at befri Sydamerika fra det spanske overherredømme. Som 27-årig lykkedes det for Bolívar og hans åndsfælle Francisco de Miranda at tage kontrol over Caracas, og d. 5. juli 1811 erklærede de Venezuela for uafhængig. Men succesen var kortvarig. Den spanske konge, Ferdinand VII, generobrede landet. Det fik dog ikke Bolívar til at give op. Caracas blev indtaget for anden gang i 1813, men også denne gang blev oprørerne slået tilbage, og det lykkedes kun med nød og næppe for Bolívar at flygte. Han gik i eksil på Jamaica hvor han kunne følge udviklingen i Sydamerika på en passende afstand. Under sit ophold på Jamaica var Bolívar beskæftiget som politisk reporter for ”The Royal Gazette”. Det var her på Jamaica at Simón Bolívar for første gang præsenterede en udførlig redegørelse for sin politiske vision for Sydamerika. I et brev til hans britiske ven Henry Cullen fra d. 6 september 1815 redegør han for sine visioner. Han er overbevist om at Sydamerika vil gå betydeligt bedre

tider i møde hvis det fungerer som en enhed. Han finder inspiration i den britiske parlamentarisme som sikrer en nogenlunde magtbalance mellem forskellige politiske organer og argumenterer desuden for en kanal i Panama der kan forene Atlanterhavet og Stillehavet.

SUCCESSION OG FIASKO

Efter fire år med adskillige mislykkede angreb på spanske bastioner i Sydamerika lykkedes det i 1819 for Bolívar at indtage Colombia, og d. 17 december udråbte han sig selv til præsident over Gran Colombia der kom til at bestå af det nuværende Venezuela, Colombia, Panama og Ecuador. I 1824 faldt den sidste spanske besiddelse i Sydamerika og Bolívars drøm om et frit Sydamerika var i teorien en realitet. I 1825 blev den sydlige del af Peru opkaldt efter befrieren og fik navnet Bolivia. Men Bolívars evner rakte længere i krig end i fred. På trods af at han var præsident for Gran Colombia, endte Bolívars politiske karriere i én lang nedtur. Han trådte i 1828 tilbage fra præsidentposten, men genindtog den en måned senere som diktator. Han blev beskyldt for at være alt for hård i sin ledelsesform og mistede mere og mere indflydelse. I 1830 blev han tvunget til at gå af som leder af Gran Colombia og planlagde at tilbringe sin alderdom på Jamaica. Men så langt nåede han aldrig. D. 17. december 1830 døde Simón Bolívar af tuberkulose.

ET APPELLERENDE MANIFEST

På trods af den tragiske afslutning på sit liv, har Simón Bolívars ideer inspireret utallige præsidenter i Sydamerika. "Jamaica Brevet" er gået over i historien som et af de mest centrale politiske manifeste i Bolívars kamp for frihed. Og det er i høj grad et manifest. Derfor er det interessant at tage brevets målgruppe i betragtning. Det er stilet til en person i Falmouth nær Montego Bay i Jamaica. Denne person er efterfølgende blevet identificeret som en Henry Cullen der var i nær kontakt med Bolívar under dennes ophold på øen. Men der er flere ting i bl.a. brevets opbygning der taler imod at det udelukkende er en del af en personlig korrespondance. Det er for eksempel påfaldende så grundigt Bolívar gennemgår områdets politiske historie og beskriver alle sine visioner; fænomener som Cullen utvivlsomt allerede er bekendt med. Desuden lader Bolívar brevet oversætte til engelsk så modtageren kan forstå det. Den spanske originalversion er gået tabt, men de senere spanske kopier afviger en del fra den engelske version, og i en senere oversættelse til fransk har Bolívar med blyant rettet i teksten. Det viser tydeligt, at teksten har været bearbejdet efterfølgende og dermed indgår i en længere proces. Spørgsmålet er så hvem brevet henvender sig til ud over Henry Cullen. Der er meget der tyder på at det var et forsøg på at søge støtte til Bolívars sydamerikanske frihedskamp hos englænderne. Bolívar havde netop lidt sit andet nederlag til spanierne i Venezuela

så han manglede opbakning til at gøre et nyt forsøg. Der er altså ikke udelukkende tale om et personligt brev til Henry Cullen, men nærmere om en appel til den britiske regering.

Bolívar har altså to modtagere: Den primære – Henry Cullen – og den sekundære – den britiske regering.

Brevet blev offentliggjort første gang i "The Jamaica Quarterly Journal and Literary Gazette" i juli 1818 – tre år efter dets udførelse. Men det blev kun trykt i den engelske oversættelse. Der var ikke noget umiddelbart formål med at præsentere den spanske original. Faktisk blev den spanske version først udgivet i 1833 – tre år efter Bolívars død. Siden er det blevet ophøjet til Bolívars politiske manifest.

Appellen til Storbritannien kastede ikke noget konkret af sig, og da Bolívar d. 10. december 1815 blev forsøgt myrdet på Jamaica, rejste han i stedet til Haiti hvor det lykkedes ham at få økonomisk støtte til sin frihedskamp. Han brugte pengene til at hyre engelske og irske krigsveteraner fra Napoleonskrigene, og med deres hjælp kunne Bolívar d. 10. august 1819 marchere ind i Colombias hovedstad Bogota. Det vides ikke med sikkerhed, men det er nærliggende at formode at Bolívars rettede franske version af "Jamaica Brevet" er oversat med det formål at sikre støtte fra Haitianerne.

"Jamaica Brevet" anses i dag af mange som Bolívars bedste og mest kendte retoriske ytring.

Lasse Jacob Middelbo Outzen har studeret retorik på tilvalg

SIMON BOLIVAR

- UDDRAG FRA "CARTA DE JAMAICA"

Oversat af Mads Jacob Middelbo Outzen

Jeg skynder mig at besvare brevet fra d. 29. i forrige måned som De bærede mig med, og som jeg modtog med den største glæde.

(...)

Ligesom jeg føler mig forpligtet til at gøre Dem opmærksom på værdien af Deres brev og ikke mindst Deres godgørende synspunkter, glæder det mig at sende Dem disse linier i hvilke De helt sikkert ikke finder de strålende ideer som De ønsker, men nærmere åbenhjertige ytringer fra mine tanker.

(...)

Død og vanære i en skadelig form truer os og gør os bange; vi lider under det hele, i hænderne på denne unaturlige stedmoder [Spanien]. Sløret er blevet sønderrevet, vi har set lyset, og nu vil vi ikke tilbage til mørket; lænkerne er blevet brudt; nu har vi været frie, og vores fjender forsøger igen at gøre os til slaver. Derfor slås Amerika med fortvivlelse, og kun sjældent har desperation ikke medført sejr.

(...)

Amerikanerne har rejst sig pludseligt og uden forudgående kundskaber og hvad der er mere bemærkelsesværdigt, uden erfaringen med offentlige anliggender. Nu optræder de på verdens scene i ophøjede embeder som lovgivere, ministre, finansmænd, diplomater, generaler og i alle de højere og lavere autoriteter som udgør en regelmæssig og organiseret stats hierarki.

(...)

"Det er sværere," siger Montesquieu "at befri en befolkning for slaveri end at underkaste en fri." Denne sandhed er bekræftet af historiens annaler som viser at mange frie nationer underkastes byrden af et åg, og at meget få af disse slavenationer genvinder deres frihed. Til trods for denne overbevisning har sydlandinge fra dette kontinent manifesteret bestræbelsen efter at opnå frie og uden tvivl endda perfekte institutioner på baggrund af det menneskelige instinkt om at stræbe efter størst mulig lykke; det er hvad man uden tvivl opnår i civile samfund når disse er baseret på principperne om retfærdighed, på frihed og på lighed.

Men er vi i stand til at fastholde republikkens tunge byrde i sin sande balance? Kan man forestille sig at en befolkning, der for nyligt er blevet frigjort for sine lænker, flyver op i frihedens sfære uden som Ikaros at ødelægge sine vinger og falde i en afgrund?

Jeg ønsker mere end nogen anden at se Amerika som den største nation i verden, ikke så meget i omfang og rigdom som i frihed og pragt. Selvom jeg stræber efter det perfekte styre af mit land, kan jeg ikke bilde mig selv ind at den Nye Verden er moden til at blive styret som én stor republik; eftersom dette er umuligt, tør jeg ikke ønske det, og endnu mindre ønsker jeg et altomfattende monarki fordi dette projekt udover at være nytteløst også er umuligt. Det misbrug der finder sted lige nu, ville ikke ophøre, og vores genfødsel ville være forgæves. De amerikanske stater har brug for omsorg fra faderlige regeringer som heler sårene og skrammerne fra krigens tyranni.

(...)

La Nueva Granada [Colombia] skal forenes med Venezuela (...) Regeringen kunne imitere den engelske; med den forskel at i stedet for en konge skulle der vælges en udøvende myndighed, i bedste fald på livstid og aldrig nedarvet, som i politisk uvejrlig kunne lægge sig imellem de populære bølger og regeringens lyn, og der skulle være en lovgivende myndighed, frit valgt uden andre restriktioner end dem fra det engelske underhus.

(...)

Sådan, hr., er de observationer og tanker jeg har den ære at forelægge Dem for at De kan godtage eller forkaste dem efter fortjeneste, og jeg anmoder Dem om at indse at jeg har dristet mig til at fremføre dem, ikke for at være uhøflig, men fordi jeg ser mig i stand til at illustrere materialet for Dem.

Kingston d. 6 september 1815

Mads Jacob Middelbo Outzen er bachelor i Spansk og Film- og Medievidenskab.